

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет ветеринарної медицини
Кафедра внутрішніх хвороб тварин та фізіології

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

БІЛОВА СОФІЯ МИХАЙЛІВНА

УДК:619:636.2:616.34-002

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**«ПОРІВНЯЛЬНА ЕФЕКТИВНІСТЬ СХЕМ ЛІКУВАННЯ ТОКСИЧНОЇ
ДИСПЕПСІЇ У ТЕЛЯТ»**

211 «Ветеринарна медицина»

Подається на здобуття освітнього ступеня «Магістр»

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень.
Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання
на відповідне джерело.

Керівники роботи:

Пінський О. В.

К.вет.н., доцент

Гончаренко В. В.

К.вет.н., ст. викладач

Житомир -2020

АНОТАЦІЯ

Білова С.М. «Порівняльна ефективність схем лікування токсичної диспепсії у телят». – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 211 – ветеринарна медицина. – Житомирський національний агроекологічний університет, Житомир, 2020.

Хвороби харчотравлення великої рогатої худоби, в останні 20 років, займають в тваринництві першу позицію серед хвороб, які призводять до значних збитків та загибелі молодняка. Крім того, після перенесення захворювання у телят відзначається відставання в рості та розвитку, що призводить до значних затрат на корми та зменшує вихід готової продукції.

При дослідженні крові у хворих на диспепсію телят виявили олігоцитемію. Кількість еритроцитів у крові хворих тварин була меншою на 17,3 %, ніж у крові клінічно здорових тварин. У хворих телят виявили низький уміст гемоглобіну. Внаслідок цього у хворих телят виникає анемія, яка є наслідком пригнічення функції кісткового мозку.

Диспепсія супроводжувалась порушенням білкового обміну, свідченням чого є різке зниження в сироватці крові рівня загального білка. Вміст його у хворих телят становив на 9,3 % менше, порівняно з клінічно здоровими тваринами. Інтوكсикація, що виникає внаслідок обезводнення спричиняє і зміни в якісному складі білка. Стосується це, насамперед, альбумінів, уміст яких у сироватці крові хворих тварин знижується .

Проводили оцінку терапевтичної ефективності застосованих різних схем лікування хворих на токсичну диспепсію телят. Період одужання телят оцінювали з моменту повного зникнення у них симптомів хвороби (нормалізація температури тіла, частоти дихання, пульсу, припинення проносу, зникнення явищ пригнічення, зневоднення та інтоксикації організму тощо).

При застосуванні препаратів Енроксіл 10%, Бімастат і Електросол орал клінічні ознаки токсичної диспепсії в хворих телят другої групи зникали вже

на 2–3 добу їх лікування. Це проявлялось проявилось підвищенням вмісту гемоглобіну до 108,4 г/л, рівня загального білка в сироватці крові до 58,00 г/л, альбумінів до 40,80 %, рівня глюкози до 4,62 ммоль/л, підвищенням рівня тригліцеридів до 0,70 ммоль/л, загального кальцію до 2,76 ммоль/л та неорганічного фосфору до 1,74 ммоль/л.

При аналізі показників крові під час лікування тварин першої дослідної групи відмічали підвищення рівня загального білка до 55,11 г/л, гемоглобіну до 100,6 г/л, альбумінів до 41 %, рівня глюкози до 4,22 ммоль/л, підвищенням рівня тригліцеридів до 0,71 ммоль/л, загального кальцію до 2,66 ммоль/л та неорганічного фосфору до 1,63 ммоль/л. Проте загальний стан нормалізувався протягом 5-6 діб лікування.

Позитивний ефект лікування свідчить про комплексний вплив сполук та елементів препаратів, на відновлення структури і функції травного каналу, процеси метаболізму білків, вуглеводів, ліпідів та водно-електролітний обмін в організмі хворих на токсичну диспепсію телят.

Напрямок використання: господарства різних форм власності.

Ключові слова: новонароджені телята, біохімічні показники, токсична диспепсія, інтенсивне лікування.

Abstract

Bilova S.M. “Comparative effectiveness of treatment schemes for toxic dyspepsia in calves” - Qualification work on the rights of the manuscript.

Qualification work to obtain a Masters degree in 211 specialty – Veterinary medicine. – Zhytomyr National Agroecological University, Zhytomyr, 2020.

Digestive diseases of cattle in the last 20 years occupy the 1st position in animal husbandry among the diseases that lead to significant material damage and death of young animals. In Addition, after the disease in calves there is a lag in growth and development which leads to significant feed cost and reduced yields of ready-cooked products. Blood test in patient with calf dyspepsia revealed oligocythemia. The number of erythrocytes in the blood of sick animals was less by 17,3% than in the blood of clinically healthy. Low hemoglobin levels were found in sick calves. As a result, sick calves develop anemia as a result of bone marrow suppression. Dyspepsia is accompanied by a violation of protein metabolism as evidenced by a sharp decrease in serum levels of total protein. Its content in sick calves was 9.3% less than in clinically healthy animals. Intoxication resulting from dehydration causes changes in the quality of the protein. This applies primary to albumin the content of which is reduced in the serum of sick animals.

Therapeutic efficacy of various treatment scheme for patients with toxic calf dyspepsia was evaluated. The recovery period of calves was assessed from the moment of complete disappearance of their symptoms(normalization of body temperature, respiratory rare, pulse cessation, diarrhea disappearance of dehydration and intoxication). when using drugs Enteroxil, Bimastat, Electrosol oral, clinical signs of gastroenteritis in sick calves of the 2nd group disappeared for 2-3 days of treatment. This was manifested by an increase in hemoglobin to 108,4g/l, the level of total protein in the serum to 58,00 g/l, albumin to 40,8 %, glucose to 4,62 mmol/l, an increase in triglycerides to 0,70 mmol/l, total calcium to 2,76 mmol/l, and inorganic phosphorus to 1,74 mmol/l.

In the analysis of blood parameters during the treatment of the animals of the 1st experimental group there was increase in the level of total protein to 55,11 g/l,

hemoglobin to 100,6g/l, albumin to 41 %, glucose to 4,22 mmol/l, an increase in triglycerides to 0,71 mmol/l, total calcium to 2,66 mmol/l, and inorganic phosphorus to 1,63 mmol/l.

However the general condition returned to normal within 5-6 days of treatment.

The positive effect of treatment indicates a complex effect of compounds and elements of drugs on the restoration of the structure and function of the digestive tract, metabolic processes of carbohydrate, lipids, water-electrolyte metabolism in patients with toxic dyspepsia of calves.

Direction of use: farms of various forms of ownership

Key words: newborn calves, biochemical parameters, toxic dyspepsia, intensive care.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
1. ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ.....	7
1.1. Сучасний етап вивчення етіології розладів харчотравлення у телят....	7
1.2. Клінічний прояв хвороб шлунково-кишкового тракту у телят.....	8
1.3. Лікування хвороб шлунково-кишкового тракту у телят.....	9
1.4. Заключення до огляду літератури.....	15
2. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ.....	16
2.1. Матеріали та методи.....	16
2.2. Характеристика господарства.....	17
2.3. Результати власних досліджень.....	19
2.3.1. Моніторинг захворювань травної системи у новонароджених телят.....	19
2.3.2. Клінічний прояв, зміни гематологічних та біохімічних показників у телят з ознаками токсичної диспепсії.....	19
2.3.3. Інтенсивне лікування хворих на токсичну диспепсію телят із застосуванням різних схем.....	21
2.4. Аналіз і узагальнення результатів власних досліджень.....	26
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	30
СПИСОК ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ.....	31
ДОДАТКИ.....	35

ВСТУП

Однією з найбільш розповсюджених незаразних хвороб тварин у господарствах зони Лісостепу України є диспепсія телят. Диспепсія — це поліетіологічна хвороба новонароджених тварин, характеризується порушенням секреторної і моторної функцій сичуга, зневодненням, порушенням обміну речовин та інтоксикацією організму.

З переходом тваринництва на промислову основу, проблема збереження новонароджених телят стає дуже актуальною.

Цілеспрямована годівля тварин для отримання максимальної кількості молока, збільшення стресових ситуацій несприятливо впливають, перш за все, на внутрішньоутробний розвиток плода, що приводить до народження фізіологічного незрілого молодняка, схильного до шлунково-кишкових захворювань в перші дні життя, особливо до диспепсії, яка проявляється функціональним розладом харчотравлення, обміну речовин, зневодненням та інтоксикацією організму [1, 2].

Новонароджене теля пристосовується до умов життя поза материнським організмом протягом 7-10 днів. У цей час особливо важливо відгородити теляти від захворювань і сприяти розвитку захисних функцій організму.

Заходи із попередження шлунково-кишкових захворювань телят досить складні і пов'язані з станом кормової бази, забезпечення тварин літніми таборами, наявністю трудових ресурсів. Тому в багатьох господарствах дуже часто присутня загроза виникнення шлунково-кишкових захворювань, зокрема, диспепсії телят, а застосування лікувально-профілактичних препаратів є одним із важливих елементів боротьби з цим захворюванням.

В даний час розроблено багато схем лікування телят, хворих на диспепсію, але вони не завжди бувають ефективними, особливо при так званій токсичній диспепсії. А тому вчені і практики шукають нові і удосконалюють вже відомі методи лікування тварин при цьому захворюванні. [1-7].

Структура та обсяг роботи. Робота складається із вступу, огляду літератури, результатів власних досліджень, аналізу і узагальнення результатів досліджень, висновків, пропозицій виробництву та списку використаних джерел, який включає 51 джерела.

Дипломна робота викладена на 30 сторінках комп'ютерного тексту, ілюстрована: 5-ма рисунками, 14 таблицями та додатками.

Мета і предмет досліджень. Мета роботи - порівняти ефективність різних схем лікування токсичної диспепсії телят. Для досягнення зазначеної мети були поставлені наступні завдання: вивчити загальний стан телят за клінічними, гематологічними та біохімічними показниками крові; з'ясувати зміни досліджуємих показників хворих телят; визначити лікувальну ефективність різних схем застосування препаратів.

Дослідження проводили в ПАФ «Єрчики», Попільнянського району, Житомирської області, на новонароджених телятах червоно-рябої породи.

Матеріалом для досліджень були: кров та сироватка крові.

Об'єкт досліджень: клінічно здорові, хворі телята.

Методи дослідження: клінічні, гематологічні, біохімічні та статистичні.

Особистий внесок здобувача. Всі дослідження проведені здобувачем особисто. Автор провів збір та аналіз літературних джерел за темою роботи, та підбір методик. Клініко-експериментальні, біохімічні дослідження і статистична обробка отриманих результатів проведені особисто автором.

Аналіз та обговорення результатів досліджень їх наукову інтерпретацію і узагальнення у висновках та пропозиціях, підготовку до друку, оформлення роботи проведено разом з науковими керівниками.

Апробація результатів проводилась на міжнародних науково-практичних конференціях і конгресах: «VIII Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Сучасний рух науки»» (Дніпро, 2019); «XXI науково-практична конференція магістрів та бакалаврів «Наукові здобутки студентської молоді у ветеринарії» (Житомир, 2020); «VI науково-практична конференція «Сучасні підходи забезпечення здоров'я тварин та якості кормів і харчових продуктів»» (Житомир, 2020);

ВИСНОВКИ

В господарстві при проведенні наших досліджень виявилась тенденція виникнення диспепсій у 30 % новонароджених телят.

1. Токсична диспепсія у телят розвивалась в перший тиждень життя. На початку захворювання температура тіла телят була в межах 38,1–40 °С. Основний симптом хвороби – пронос та швидке зневоднення.

2. У перший день прояву симптомів у крові телят встановлено вірогідне збільшення кількості еритроцитів до $6,80 \pm 0,12$ Т/л, підвищення показника ШОЕ (в 1,21 рази), вмісту гемоглобіну (в 1,02 рази), зниження рівня загального білка в сироватці крові (на 1,18 рази), альбумінів, глюкози (в 1,22 рази), тригліцеридів (в 1,34 рази), загального кальцію (1,04 рази) порівняно з клінічно здоровими телятами.

3 При застосуванні хворим телятам другої дослідної групи препаратів Енроксіл 10%, Бімастат в комплексі з Електросол орал, клінічні ознаки токсичної диспепсії в телят зникали вже на 2–3 добу їх лікування. Це проявлялось підвищенням вмісту гемоглобіну до 108,4 г/л, рівня загального білка в сироватці крові до 58,00 г/л, альбумінів до 40,80 %, рівня глюкози до 4,62 ммоль/л, підвищенням рівня тригліцеридів до 0,70 ммоль/л, загального кальцію до 2,76 ммоль/л та неорганічного фосфору до 1,74 ммоль/л.

4 При застосуванні хворим телятам першої дослідної групи препаратів Кобактан, Оліговіт в комплексі з Електросол орал нормалізувалися показники гемопоезу та біохімічні показники крові на 4-5 добу лікування.

5 Лікування тварин контрольної групи призвело до нормалізації показників крові на 7-10 добу лікування. Це свідчить про недостатньо ефективну дію препаратів, на відновлення структури і функцій травного каналу, процеси метаболізму білків, вуглеводів, ліпідів та водно-електролітний обмін в організмі хворих телят.

Пропозиції: Для лікування хворих на токсичну диспепсію телят рекомендуємо застосовувати наступну схему інтенсивного лікування: Енроксіл 10%, Бімастат або Кобактан, Оліговіт в комплексі з Електросол орал дозування згідно настанови виробника.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гострі розлади травлення у новонароджених телят : монографія / М. І. Тодоров; Одес. держ. аграр. ун-т. - Одеса, 2009. - 112 с.
2. Зароза В.Г. Мероприяття по отриманню здорових телят и профілактика их болезней. Ветеринария сельскохозяйственных животных. - №9. – 2007. – С. 9-17.
3. Ильинский Е.В. Острые расстройства пищеварения у новорожденных телят / Е.В. Ильинский, К.Г. Габриелян // Ветеринария сельскохозяйственных животных. - №1. – 2006. – С. 67-70.
4. Папуниди К.Х. Болезни желудочно-кишечного тракта и печени у животных (учебное пособие) / Папуниди К.Х., Игнаткина В.А, Горшков В.А.- Чебоксары, 2003. – 54 с.
5. Сытдыков А.М. Болезни молодняка / А.М. Сытдыков., И.М. Буруцкий// Справочник. – Т.: Мехнат, 1990. – С. 33-38.
6. Тарасов И.И. Лечение телят при диспепсии электролитами /И.И.Тарасов // Ветеринария.-1994. - №2. - С. 58-59.
7. Тарасов И.И. Расстройство пищеварения у телят: этиология и патогенез/ И.И.Тарасов // Ветеринария. - 1994.-№5.-С.50-54.
8. Папуниди К.Х. Профилактика и лечение желудочно-кишечных болезней (диспепсий) новорожденных телят (Методическое пособие) / Папуниди К.Х., Салахутдинов К.Г., Игнаткина В.А. - Казань, 1994. – 465с.
9. Винников Н.Т. Дегидратация у больных диспепсией телят и ее коррекция : автореф. дис. . д-ра вет. наук / Винников Н.Т. — Воронеж, 1995.-40 с.
- 10.Карпуть И.М., Порохов Ф.Ф., Абрамов С.С. Незаразные болезни молодняку /Карпуть И.М., Порохов Ф.Ф., Абрамов С.С– Минск Ураджай 1989.- 110-119с.
- 11.Урбан В.П. Классификация болезней новорожденных телят / В.П. Урбан // Ветеринария.-1988.-№1.- С.55-57.

- 12.Суботин А.В. Профілактика кишково-шлункових хвороб новонароджених тварин із симптомним комплексом діареї / А.В.Суботин., М.А.Сидоров // Ветеринарія. – 2000. – №10. - С.37.
- 13.Косенко М.В., Любенко Я.М. Метаболічні процеси у новонароджених телят та заходи щодо їх збереження / М.В.Косенко, Я.М Любенко. // Ветеринарна медицина України.- 1999.-№5.-С.21-23.
- 14.Левченко В.І. Шлунково-кишкові хвороби новонароджених телят. / Левченко В.І., Заярнюк В.П., Панченко В.І. - Біла Церква, 1997.- 18с.
- 15.Любецька Т.В. Респіраторно-метаболічний ацидоз неонатальних телят та його компенсація/ Т.В. Любецька В.А. Грищенко ,Д.О. Мельничук // Ветеринарія.-1999.-№5.- С.27.
- 16.Чумаченко В.Ю. Вплив підвищеного рівня кетонемії у сухостійних корів на показники природної резистентності та захворюваність новонароджених телят на диспепсію / В.Ю.Чумаченко, А.О.Макарін // Ветеринарія.-1999.- №3.-С.32.
- 17.Братухин И.И. Роль сычуга в етиологии растройства пищеварения у телят / И.И.Братухин, И.Н.Жирков , С.В.Овчинников // Ветеринария .-2000. - № 9. - С.39
- 18.Макарін А.О. Імунокорегуюча терапія при гострих розладах травлення у телят / А.О.Макарін // Ветеринарія. - 1999.- №2.- С.34.
- 19.Руденко П.А. Бактеріологічний аналіз причин маститів у корів-матерів і шлунково-кишкових захворюваннях телят / П.А.Руденко // Вісник Сумського держ. аграр. Ун-ту Суми.- 1999.- В.4.-С.164-165.
- 20.Мельничук Д.О. Обґрунтування реабілітаційної терапії після гострих розладів травлення у телят/ Д.О.Мельничук, Т.В.Любецька // Науковий вісник НАУ /1998.- №11 — С.41-44.
- 21.Цвіліховський М.І. Лікувально-реабілітаційні заходи при шлунково-кишкових розладах травлення у телят/М.І.Цвіліховський, В.А.Грищенко, В.И.Береза , М.О.Якимчук.//Ветеринарна медицина України.- 2003р.- №11.- С. 17.

- 22.Паньков І.С. Патогенетична терапія при диспепсії новонароджених с-г тварин/ І.С.Паньков, І.М.Власенко, В.І.Левченко // Ветеринарія. - 1999. - С.216-220.
23. Родина В.П., Королева И.В. Терапевтическая эффективность некоторых препаратов при диспепсии телят // О перспективах развития животноводства и ветеринарии. 1990. Л. Пушкин. 36-37с.
- 24.Засєкін Д.А. Обмін речовин у новонароджених телят при діареї з урахуванням поправки на зневоднення організму / Д.А.Засєкін //Ветеринарна медицина. - 2003. - №11. - С.13-15
- 25.Фукс П.П. Діарея телят раннього віку: нові профілактичні та лікувальні препарати/ П.П.Фукс, Ю. Нікітченко, В. Петряник //Ветеринарія.-1998.-№7.- С.31.
- 26.Фукс П.П. Основні принципи лікування шлунково-кишкових захворювань молодняка с-г тварин / П.П.Фукс // Ветеринарна медицина України -1997. - №2.- С.10-13.
- 27.Шептулин А.А. Лечение телят/ А.А.Шептулин // Клиническая медицина/.- 1999.- №5.- С.21-24
- 28.Грыщик Т.Н. Лечебная и профилактическая эффективность препарата альбумет при гастроэнтеритах и гипотрофии телят и поросят : автореф. дис. . канд. вет. наук / Грыщик Т.Н. Воронеж, 1990. — 18 с.
- 29.Романович М.С. Реакція організму телят на неспецифічні стимулятори резистентності / М.С.Романович// Ветеринарна медицина України.-1998.- №7.- С.39.
- 30.Тарасов И.И. Расстройство пищеварения у телят: этиология и патогенез/ И.И.Тарасов // Ветеринария. - 1994.-№5.-С.50-54.
- 31.Шевцов И.М. Гипертонические растворы натрия хлорида при обезвоживании у телят/ И.М. Шевцов // Ветеринария/1986.- №10.- С.53-56.
- 32.Вертипрахов В.Г. Применение панкреветина для профилактики расстройств пищеварения у животных/ В.Г.Вертипрахов// Ветеринария.- 1999. -№2. - С. 22.

- 33.Томчук В.А. Гомеостаз крові хворих на диспепсію за складом і кількістю ліпідів./В.А.Томчук// Ветеринарна медицина України. - 2000.- №10.- С.40.
- 34.Томчук В.А. Жирні кислоти крові та її компонентів еритроцитів і лейкоцитів телят хворих на диспепсію /В.А.Томчук// Ветеринарна медицина України. - 2000. - №12. - С.26-27.
- 35.Любецька Т.В. Гострий і компенсований ацидоз у корів та його наслідки // Ветеринарія.-1999.- №4.- С.30.
- 36.Левченко В.І. Шлунково-кишкові хвороби новонароджених телят: Метод. Рекомендації для студ. ФВМ та керівників і спеціалістів вет. медицини / Левченко В.І. -Біла Церква, 1997.-С.81.
- 37.Криштофорова Б.В. Неонаталогія телят/ Б.В. Криштофорова – Симферополь, Таврія, 1999.- 196 с.
- 38.Сорокіна Н. Г. Дисбактеріоз шлунково-кишкового тракту новонароджених телят, методи його корекції та профілактики : Автореф. дис... канд. вет. наук : 16.00.03 /; Нац. аграр. ун-т. - К., 2002. - 19 с.
39. Матвійшин Т.С. Профілактика захворювань телят шляхом корекції умов утримання та використання імуномодуляторів : автореф. дис. канд. вет. наук : 16.00.06 /; Львів. нац. ун-т вет. медицини та біотехнологій ім. С. З. Гжицького. - Л., 2013. - 21 с.
- 40.Сободош О. Й. Біохімічний профіль крові тварин із запальними процесами та за умов застосування хлорофіліпіну : автореф. дис. канд. вет. наук: 03.00.04 /; НААН України, Ін-т біології тварин. - Львів, 2014. - 19 с.
- 41.Грищенко В. А. Теоретично-прикладні аспекти застосування репаративної терапії на основі фосфоліпідів молока при ентеропатології телят / К.: Видавн. центр НАУ, 2008. – 162 с.
- 42.Методы ветеринарной клинической лабораторной диагностики / И.П. Кондрахин. – М.: Колос, 2004. – 520с.